

3. Обущак Т.А. Сутність фінансового стану підприємств / Обущак Т.А. *II* Актуальні проблеми економіки. - 2007. - № 9. - С. 92-100.

Annotation. In the article is considered the applied aspects of intercommunication of the financial state of enterprise and external environment, types of external environment.

Key words: financial state, external environment.

УДК 336.27

М. В. Солтис, к.е.н., асистент,

Львівський національний університет ветеринарної
медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, м. Львів

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

За результатами дослідження розглянуті основні проблеми розвитку малих підприємств в умовах вітчизняної економіки та визначення їх місця в економіці регіону.

Ключові слова: малий бізнес, підприємства, підприємець, інвестиції, організація.

Постановка проблеми. Малий бізнес як інституційний сектор економіки давно став домінуючим за чисельністю та обсягами виробництва у провідних країнах світу. Малі підприємства забезпечують гнучкість та стійкість економічної системи, наближують її до потреб конкретних споживачів, і водночас - виконують важливу соціальну роль, надаючи робочі місця та забезпечуючи джерело доходу для значних прошарків населення.

Актуальність даної теми визначається не лише через існування різних думок щодо недоліків, труднощів, механізмів та перспектив розвитку малого бізнесу в Україні, але й через ряд новітніх реалій в економіці країни в цілому, особливості інтеграційних та інвестиційних процесів.

Метою даної статті є узагальнення теоретичних викладок щодо розвитку малих підприємств в умовах вітчизняної економіки та визначення їх місця в економіці регіону.

Виклад основного матеріалу. У вітчизняній економічній науці з'явилося досить багато праць, де науковці висловлюють свої, часто неоднозначні, думки щодо місця малого підприємництва в сучасній економічній ситуації. Існує декілька прикладів великих досліджень по різних аспектах діяльності малого підприємництва в Україні.

Серед найважливіших слід виділити праці Варналія З.С., Андрющенко Г.О., Подольної В.В., Микитюк О.І., Філісак Н., Соломенко О.Є., які аналізують стан, динаміку та перспективи розвитку малих підприємств.

Варналій З.С. та Андрющенко Г.О. підкреслюють, що малий бізнес(МБ) - це самостійна, систематична господарська діяльність малих підприємств будь-якої форми власності, яка проводиться на власний ризик з метою отримання прибутку [6, с. 118]. Суть та значення малого бізнесу полягає у тому, що він є провідним сектором ринкової економіки; складає основу дрібнотоварного виробництва; визначає темпи економічного розвитку, структуру та якісну характеристику ВВП; здійснює структурну перебудову економіки, швидку окупність витрат, свободу ринкового вибору; забезпечує насичення ринку споживацькими товарами та послугами повсякденного попиту, реалізацію інновацій, додаткові робочі місця; має високу мобільність, раціональні форми управління [4, с.100].

Подольна В.В. в своїй статті «Ретроспективний аналіз та перспективи розвитку малого бізнесу в Україні» зазначає, що малі підприємства як з'являються, так і розпадаються з багатьох причин. Частка банкрутств підприємств малого бізнесу завжди вище, оскільки, йдучи на ризик, підприємець вирішує досить складну проблему конкурентоздатності продукції, що випускається. Часто мале підприємство банкрутує не повністю, що досить важливо, а лише викупляється більш великою фірмою. [3, с.100]

Варналій З.С. підкреслює, що малий бізнес в Україні має певні риси, які суттєво відрізняють його від підприємництва більшості зарубіжних країн, а саме: низький рівень технічної озброєності при значному інноваційному потенціалі; низький управлінський рівень, бракує знань, досвіду та культури ринкових відносин; прагнення до максимальної самостійності (більшість зарубіжних малих підприємств працює за умов франчайзингу); поєднання в межах одного малого підприємства декількох видів діяльності, неможливість в більшості випадків орієнтуватися на однопродуктову модель розвитку [4, с.102].

Філісак Н. зазначає, що зважаючи на світовий досвід і на те, що молодь складає майже 17% до загальної кількості працюючих в Україні (потенційні підприємці), понад 15% до загальної кількості працівників України працюють в режимі неповного робочого дня (тижня), рівень безробіття сягає 12%, що автоматично є значними резервами становлення і розвитку підприємств малого бізнесу в Україні. Більше того, малий бізнес є одним із найдоступніших резервів. Не випадково за 11 років він пере-

творився у реальний сектор економіки, який знаходиться у полі зору державної політики та законодавчого органу держави [1,с.35-36].

Загалом, ми вважаємо, що малий бізнес робить вагомий внесок у вирішення проблеми зайнятості. Ця функція проявляється у здатності малого бізнесу створювати нові робочі місця й поглинати надлишкову робочу силу під час циклічних спадів та структурних зрушень економіки.

Нині в Україні зареєстровано 1,7 млн. малих підприємств разом з фізичними особами - підприємцями, які забезпечують роботою понад 3,2 млн. чоловік. Протягом 2009 року кількість працюючих малих підприємств в Україні збільшилося на 15,7 тисяч, або на 7,2% більше, ніж у 2008 році. Замість зміцнення малих підприємств в Україні спостерігається процес їх подрібнення: в 1996 році на одному підприємстві працювало в середньому 12 осіб, зараз - лише 8.

Подольна В.В. висвітлює той факт, що кредитна підтримка розвитку малого бізнесу в регіонах України здійснюється в рамках кредитування по лінії міжнародних фінансових організацій: Німецько-Українського фонду, ЄБРР, проекту BIZPRO, Програми ООН «Підтримка малого та середнього підприємництва в Україні», проекту TACIS, Проекту Міністерства міжнародного розвитку Уряду Великобританії та Польсько-Американсько-Української ініціативи про співробітництво [2,с.53].

Отже, основним джерелом інвестицій поки що залишаються залучені фінансові ресурси суб'єктів малого бізнесу та сімейні позики. Банківські кредити використовуються обмежено через великі процентні ставки та відсутність гарантій для банків (у вигляді застав або високоліквідних активів).

Кузнецов К. стверджує, що у сьогоднішніх умовах «ризиків» банківської системи, яка страждає від світової фінансової кризи, можуть бути перенесені на сектори економіки, що складають основу малого бізнесу: оптову та роздрібну торгівлю, оренду, інжиніринг, надання послуг. Розуміючи це, Європейська асоціація підприємців, малих та середніх підприємств у жовтні 2008 року звернулася до Європейського інвестиційного банку (ЄІБ) з проханням виділити 20 мільярдів євро для гарантування повернення кредитів, отриманих європейським малим бізнесом(в т.ч. українським). Це вже «друга лінія фінансової оборони». Першою було вересневе рішення ЄІБ про виділення підприємствам цієї категорії 15 мільярдів євро кредитних ресурсів на період 2008-2009 років, а до 2011 року загальний обсяг кредитування складе 30 мільярдів євро [8, с.23].

Отже, на нашу думку, починаючи з 2009 року, незважаючи на економічну кризу, Україна має всі шанси значно покращити показники розвитку малого бізнесу та збільшити його роль у формуванні ВВП. На фоні скорочення робочих місць на великих промислових підприємствах та зростання рівня безробіття - за підрахунками Мінпраці; мова йде про 2,4 мільйони осіб. Підставою для збільшення долі малих підприємств є не результати реформ, а їх нове визначення, введене законом «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань регулювання підприємницької діяльності» від 18 вересня цього року встановив, що малі підприємства мають серед-ньооблікову чисельність працівників за звітний рік не більше 50 осіб, а обсяг валового доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) - не більше 70 мільйонів гривень. Попередньою редакцією закону обсяг реалізації було зафіксовано на рівні 500 тисяч євро, що за курсом НБУ у жовтні 2008 р. дорівнювало приблизно 3,7 мільйонів гривень [8, с.25-26].

Одним із стратегічних напрямів в організації успішного малого бізнесу в нашій країні має бути дієва підтримка з боку держави та великих компаній, пошук нових методів фінансування малих підприємств і створення орієнтованої на них фінансової інфраструктури.

Висновки. Результати аналізу діяльності малих підприємств в Україні свідчать про поступовий характер розвитку даного сектору економіки. Набутий досвід та застосування комплексного підходу щодо покращення діяльності та розвитку малого бізнесу дозволять розкрити потенціал та можливості даного сектору, сприятиме подальшому збільшенню кількості суб'єктів малого підприємництва, зростанню ролі та значення його у національній економіці.

Список використаних джерел

1. Філісак Н. Малий бізнес в Україні // Вісник податкової служби України. - 2007 р. - №42.
2. Микитюк О.І. Фінансове забезпечення розвитку малих підприємств// Фінанси України. - 2006р. - №5
3. Подольна В.В. Ретроспективний аналіз та перспективи розвитку малого бізнесу в Україні // Інвестиції: Практика та досвід. - 2008. - №19.
4. Варналій З.С. Мале підприємництво: основи теорії і практики. - 2-ге вид., випр. і доп. - К.: Знання, КОО, 2003 - 302с.
5. Державний комітет статистики України / Офіційний сайт www.ukrstat.gov.ua.

6. Андрющенко Г.О. Малі підприємства: критерії визначення // Формування ринкових відносин. - 2008. - №10.

7. Соломенко О.Є. Методологічні аспекти оцінки ризику на малих підприємствах // Актуальні проблеми економіки. - 2008. №1.

8. Кузнецов К. В умовах кризи кожне неефективне рішення у регуляторній політиці матиме посилену больову реакцію у суспільстві // Економічна правда. - 2008. №11.

Annotation. The survey covers the key problems of small enterprises in the national economy and to determine their place in the economy of the region.

Key words: small business, enterprise, entrepreneur, investments, organization.

УДК: 502.62.02

М.Є. Стадник, к.е.н., доцент, Львівський державний
університет внутрішніх справ, м. Львів

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВОДОКОРИСТУВАННЯ

Наголошено на необхідності розробки та впровадження принципово нової еколого-економічної концепції розвитку і функціонування водного господарства України на основі застосування інструментів ринку та загальних законів нової екології.

Ключові слова. Водні ресурси та їх охорона, водокористування, водоспоживання, еколого-економічна концепція, закони нової екології.

Постановка проблеми. Науковцями підраховано, що нині понад 1 млрд. жителів світу не мають доступу до якісної питної води, а від неякісної води на планеті щороку помирає 5 млн. людей, у тому числі 6 тис. дітей. Споживання неякісної води загрожує здоров'ю нації. У нашій країні витрати свіжої води на одиницю виробленої продукції перевищують показники розвинутих країн Європи в 2,5-4,5 рази. Сьогодні актуальним є забезпечення раціонального водоспоживання на промислові й сільськогосподарські потреби, запровадження лімітів з розрахунку науково обґрунтованих норм на одиницю продукції.

Екологічна політика України повинна бути спрямована на поєднання економічного зростання та невиснажливого використання природних ресурсів, комплексне розв'язання економічних та екологічних проблем.